

Věc C-268/24 [Lalfi]ⁱ**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

16. dubna 2024

Předkládající soud:

Tribunale di Lecce (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

16. dubna 2024

Žalobkyně:

ZT

Žalovaný:

Ministero dell'Istruzione e del Merito

Předmět původního řízení

Žaloba podaná žalobkyní u Tribunale di Lecce – Sezione lavoro (soud v Lecce – pracovněprávní senát, Itálie), jejímž předmětem je určení jejího nároku na získání finančního příspěvku nazvaného „karta učitele“ podle zákona č. 107 z roku 2015. Platná italská právní úprava, jak je vykládána převažující vnitrostátní judikaturou, však stanoví, že nárok na tento příspěvek nemají učitelé, kteří vykonávali pouze dočasné zastupování ve výuce.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Předkládající soud na základě článku [267] SFEU předkládá Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se slučitelnosti takové vnitrostátní právní úpravy, která ve prospěch učitelů stanoví finanční příspěvek na vzdělávání a která je vykládána v tom smyslu, že z nároku na tento příspěvek vylučuje učitele, kteří vykonávali krátkodobé a příležitostné zastupování ve výuce, tedy

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

dočasné zastupování, které neodpovídá ročnímu úvazku, s ustanovením 4 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené dne 18. března 1999, která je uvedena v příloze směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS [dále jen „směrnice 1999/70“].

Předběžné otázky

- Musí být ustanovení 4 rámcové dohody obsažené ve směrnici [Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS] vykládáno v tom smyslu, že brání omezení spočívajícímu v přidělení karty učitele uvedené v čl. 1 odst. 121 a násl. legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (zákon č. 107 ze dne 13. července 2015 o reformě vnitrostátního systému vzdělávání a odborné přípravy a o zmocnění ke změně platných právních předpisů) (Úřední věstník č. 162 ze dne 15. července 2015) na základě doby trvání samotného zastupování?
- Lze ve světle výše uvedeného ustanovení 4 považovat za „objektivní důvody“, které mohou vyloučit existenci diskriminace, typy nedostatku zaměstnanců – odpovídající případům uvedeným v čl. 4 odst. 1, 2 nebo 3 zákona č. 124/99 – které má jednotlivý zastupující učitel „pokryt“?
- Lze za objektivní důvod podle ustanovení 4 rámcové dohody směrnice [1999/70] považovat skutečnost, že v témže školním roce bylo dočasné zastupování vykonáváno v různých školách a na základě několika různých smluv o dočasném zastupování?
- Je třeba mít v každém případě za to, že posouzení srovnatelnosti mezi učiteli v pracovním poměru na dobu určitou a učiteli v pracovním poměru na dobu neurčitou musí být provedeno *ex ante*, anebo se musí zohlednit skutečná doba trvání zastupování vykonávaného v průběhu roku (například pokud zastupující učitel, byť na základě více smluv, pracoval po dobu, která se neliší od doby práce zastupujícího učitele jmenovaného na pokrytí uvolněného pracovního místa)?

Uplatňované unijní právo a unijní judikatura

Směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1999, L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03 s. 368), zejména článek 1;

Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřená dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice 1999/70. Zejména ustanovení 2 bod 1, ustanovení 3 a ustanovení 4 bod 1.

Usnesení Soudního dvora ze dne 18. května 2022, věc C-450/[2]1, ECLI:EU:C:2022:411.

Uplatňované vnitrostátní právo a vnitrostátní judikatura

Legge del 13 luglio 2015, n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (zákon č. 107 ze dne 13. července 2015 o reformě vnitrostátního systému vzdělávání a odborné přípravy a o zmocnění ke změně platných právních předpisů) (Úřední věstník č. 162 ze dne 15. července 2015, dále jen „zákon č. 107/2015“); zejména čl. 1 odst. 121 až 124.

Odstavec 121 stanoví následující: *„Za účelem podpory průběžného vzdělávání učitelů a zvyšování jejich profesních dovedností se zřizuje [...] Elektronická karta na rozvoj a vzdělávání stálých pedagogických pracovníků ve vzdělávacích zařízeních všech typů a stupňů. Kartu s nominální částkou 500 eur ročně na každý školní rok lze použít na nákup knih a učebnic, a to i v digitální podobě, publikací a časopisů užitečných pro odborný rozvoj, k nákupu hardwaru a softwaru, k zápisu do kurzů pro rozvoj a zvyšování odborné kvalifikace, které pořádají subjekty akreditované [ministerstvem], do bakalářských, magisterských, specializovaných nebo jednooborových kurzů souvisejících s odborným profilem nebo do postgraduálních kurzů, či univerzitních magisterských kurzů souvisejících s odborným profilem, k návštěvě divadelních představení a filmových projekcí, ke vstupu do muzeí, na výstavy, kulturní akce a živá vystoupení, jakož i na iniciativy v souladu s činnostmi uvedenými v rámci tříletého plánu vzdělávací nabídky škol a Národního plánu vzdělávání uvedeného v odstavci 124. Částka na Kartě nepředstavuje vedlejší odměnu ani zdanitelný příjem“*

Odstavce 122, 123 a 124 se týkají prováděcích pravidel ohledně karty učitele, která budou stanovena nařízením předsedy Rady ministrů, ročních výdajů schválených pro tento finanční příspěvek a dalšího vzdělávání stálých pedagogických pracovníků, které je povinné, trvalé a strukturální.

Legge del 3 maggio 1999, n. 124 – Disposizioni urgenti in materia di personale scolastico (zákon č. 124 ze dne 3. května 1999 o naléhavých ustanoveních v oblasti pracovníků ve školství) (Úřední věstník č. 107 ze dne 10. května 1999, dále jen „zákon č. 124/1999“); zejména čl. 4 odst. 1 až 7.

Odstavce 1 až 3 stanoví tři typy zástupů:

1. Obsazení skutečně volných kateder a míst vyučujících, která jsou k dispozici k 31. prosinci a pravděpodobně zůstanou neobsazená po celý školní rok, se provede každoročním zastupováním až do ukončení výběrového řízení na přijetí

stálých pedagogických pracovníků, pokud je nelze obsadit stálými pedagogickými pracovníky na základě provinciálních personálních zdrojů nebo s využitím nadbytečných pracovníků, a to jen v případě, že na tato místa nebyl z jakéhokoli titulu přidělen stálý pracovník. [tzv. zástupy neobsazených míst]

2. *Obsazení kateder a míst vyučujících, která jsou obsazena a která budou fakticky k dispozici k 31. prosinci, a to až do konce školního roku, se provede dočasným zastupováním až do konce vyučovacích aktivit. Dočasné zastupování až do konce vyučovacích aktivit se uplatní i v případě pokrytí vyučovacích hodin, které nejsou součástí činnosti kateder nebo míst podle rozvrhu. [tzv. zástupy uvolněných míst]*

3. *V ostatních případech, kterých se netýká odstavec 1 a 2, se přistoupí k dočasným zástupům. [tzv. dočasné nebo krátkodobé a příležitostné zástupy]*

Odstavec 4 stanoví, že místa v provinčních plánech pracovních míst nelze v žádném případě obsazovat přijímáním nestálých pedagogických pracovníků.

Odstavce 5 až 7 odkazují na postup přidělování ročních a dočasných zástupů uvedených v odstavcích 1, 2 a 3 prostřednictvím seznamu vhodných uchazečů.

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 – Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (legislativní nařízení č. 297 ze dne 16. dubna 1994, kterým se schvaluje jednotné znění legislativních ustanovení použitelných v oblasti školství a vztahujících se na všechny typy a stupně škol), zejména článek 282, podle kterého je zvyšování znalostí základním právem a povinností pedagogických pracovníků.

Decreto legge del 13 giugno 2023, n. 69 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi derivanti da atti dell'Unione europea e da procedure di infrazione e pre-infrazione pendenti nei confronti dello Stato italiano (nařízení vlády s mocí zákona č. 69 ze dne 13. června 2023 o naléhavých ustanoveních k provádění povinností vyplývajících z aktů Evropské unie a z probíhajících řízení o nesplnění povinnosti a předběžných šetření nesplnění povinnosti proti italskému státu (dále jen „nařízení vlády s mocí zákona č. 69/2023“). Zejména článek 15 omezuje přidělení karty učitele pouze na učitele zastupující neobsazená místa.

Contratto collettivo nazionale di lavoro del comparto scuola, del 4 agosto 1995 (národní kolektivní smlouva pro oblast školství) ze dne 4. srpna 1995, zejména článek 28, podle něhož je účast na vzdělávání a kurzech zvyšování dovedností právem pedagogických pracovníků, neboť je funkční pro plnou realizaci a rozvoj odbornosti.

Contratto collettivo nazionale di lavoro del comparto scuola, del 27 novembre 2007 (národní kolektivní smlouva pro oblast školství) ze dne 27. listopadu 2007, zejména čl. 63 odst. 1, podle kterého je veřejná správa povinna poskytnout nástroje, zdroje a možnosti k zajištění vzdělávání ve službě.

Rossudok Corte di cassazione (Kasační soud, Itálie) č. 29961/2023.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobkyně je učitelkou, která ve školních letech 2020/2021 a 2021/2022 vykonávala funkci zastupování. Konkrétně během školního roku 202[0]/2021 vykonávala žalobkyně zastupování až do konce pedagogické činnosti, zatímco ve školním roce 2021/2022 vykonávala v období od 8. října 2021 do 27. května 2022 řadu krátkodobých a příležitostných zástupů.
- 2 Období jednotlivých zastupování po sobě často následují. První období zastupování skončilo dne 22. prosince 2021 s přestávkou na období vánočních svátků. Druhé období zastupování zahrnuje několik smluv na období od 24. ledna 2022 do 10. února 2022 a třetí období trvá od 11. února 2022 do 27. května 2022 (s přestávkou mezi 14. a 19. dubnem včetně, která se shoduje s obdobím velikonočních svátků v roce 2022).
- 3 Ve všech těchto obdobích byly úkoly a povinnosti učitelky stejné jako u kolegů v pracovním poměru na dobu neurčitou (a také u zastupujících učitelů, kteří byli jmenováni pro nedostatek učitelů v rámci neobsazených nebo uvolněných míst).
- 4 S ohledem na pedagogickou činnost vykonávanou během dvou školních let požádala žalobkyně podle zákona č. 107 z roku 2015 o finanční příspěvek na vzdělávání nazvaný „karta učitele“, ve výši 500 eur ročně, který jí Ministero dell'istruzione (ministerstvo školství, Itálie) odmítlo přiznat.
- 5 Žalobkyně tedy podala u Tribunale di Lecce (soud v Lecce), předkládajícího soudu, žalobu na určení svého nároku na tento příspěvek.

Základní argumenty účastníků původního řízení

- 6 Žalobkyně tvrdí, že odmítnutí ministerstva přiznat jí uvedený příspěvek bylo protiprávní z důvodu, že bylo v rozporu s ustanovením 4 rámcové dohody připojené ke směrnici 1999/70 o rovném zacházení s pracovníky v pracovním poměru na dobu určitou a srovnatelnými pracovníky v pracovním poměru na dobu neurčitou. Žalobkyně tvrdí, že právo stanovené zákonem č. 107 z roku 2015 by jí mělo být přiznáno s ohledem na činnost, kterou vykonávala jako zastupující učitelka.
- 7 Ministerstvo opakuje, že jednalo správně.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 8 Předkládající soud upřesňuje, že potřeba podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vyvstává pouze ohledně uznání nároku na příspěvek za činnost zastupování

vykonávanou ve školním roce 2021/[20]22, která spočívá v řadě dočasných zastupování vykonaných na základě čl. 4 odst. 3 zákona č. 124/1999.

Pokud však jde o školní rok 2020/2021, skutečnost, že žalobkyně byla do konce pedagogické činnosti zastupující učitelkou podle čl. 4 odst. 2 zákona č. 124/1999, je podle vnitrostátní judikatury považována za způsobitou k tomu, aby jí byl nárok na příspěvek přiznán.

V tomto ohledu předkládající soud odkázal na rozsudek Corte di cassazione (Kasační soud, Itálie) č. 29961/2023, který zdůraznil, že zákonodárce chtěl zavedením karty učitele podpořit pedagogickou činnost trvající nejméně jeden rok.

Konkrétně podle Corte di cassazione (Kasační soud) ustanovení zavádějící kartu učitele, tedy čl. 1 odst. 121 zákona č. 107/2015, vyjadřuje účel podpory pravidelného vzdělávání učitelů a zvyšování jejich odborné kvalifikace, což podtrhuje cíl lepšího výkonu služby v celém jejím rozsahu právě prostřednictvím každoročního zvyšování odbornosti zaměstnanců a výuky. Významné je také to, že karta učitelů je spojena s iniciativami, které jsou součástí Tříletého plánu nabídky vzdělávání, tj. politických nástrojů určených ke stanovení a hodnocení strategických priorit vzdělávacího systému. Souvislost s roční výukou je dále jasně koordinována s časovými rozvrženími didakticko-vzdělávacího plánu, k němuž jsou jednotliví učitelé vázáni na základě pokynů pedagogické rady, které jsou každoročně stanovovány.

Zvláště relevantní je podle předkládajícího soudu také názor, který v tomto ohledu vyslovila první předsedkyně Corte di Cassazione (Kasační soud), která – v rámci rozhodnutí o nepřipustnosti, vydaného v březnu 2024, výkladové otázky předložené Kasačnímu soudu jiným vnitrostátním soudem, která se týkala uznatelnosti příspěvku karty učitele – s odkazem na výše uvedený rozsudek Corte di cassazione (Kasační soud) uvádí, že přiznání příspěvku i nestálým pedagogickým pracovníkům, kteří však mají uzavřeny smlouvy o zastupování do konce školního roku nebo pedagogické činnosti, vychází z okolnosti, že časovou souvislost, kterou zákonodárce zamýšlel vytvořit mezi specifickým nástrojem vzdělávání představovaným touto kartou učitele a roční povahou výuky, lze uznat i v jejich případě.

Předkládající soud uvádí, že tyto rozsudky, které jsou zvláště směrodatné s ohledem na orgány, od nichž pocházejí, obsahují přesná vodítka ve smyslu odepření nároku na tento příspěvek kategorii učitelů, kteří vykonávají krátkodobé dočasné zástupy, přičemž trvají na volbě zákonodárce vázat přiznání příspěvku na roční výuku.

Předkládající soud má nicméně za to, že tato restriktivní vnitrostátní judikatura, která vykládá vnitrostátní právní úpravu v tom smyslu, že odpírá nárok na příspěvek učitelům vykonávajícím dočasné zastupování, je v rozporu s ustanovením 4 rámcové dohody, které stanoví, že „[p]okud jde o pracovní

podmínky, nesmí být se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou zacházeno méně příznivě než se srovnatelnými zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou pouze z toho důvodu, že mají pracovní smlouvu nebo pracovní poměr na dobu určitou, pokud odlišné zacházení nelze ospravedlnit objektivními důvody“.

V tomto ohledu odkazuje na usnesení Soudního dvora ze dne 18. května 2022, vydané ve věci C-450/21 (ECLI:EU:C:2022:411), ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že příspěvek karty učitele musí být považován za příspěvek spadající pod pracovní podmínky ve smyslu tohoto ustanovení, jelikož tento příspěvek je vyplácen „za účelem podpory pravidelného vzdělávání učitelů, které je povinné jak pro zaměstnance ministerstva v pracovním poměru na dobu neurčitou, tak pro zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou, a za účelem zvýšení odborných dovedností“. Kromě toho „[s]kutečnost, že elektronickou kartu lze použít i k nákupu zboží a služeb, které se striktně netýkají pravidelného vzdělávání, není [...] pro účely kvalifikace příspěvku dotčeného ve věci v původním řízení jako ‚pracovní podmínky‘ rozhodující“. Podle Soudního dvora navíc odkaz na pouhou dočasnou povahu práce smluvních administrativních zaměstnanců nemůže představovat objektivní důvod ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody, který by ospravedlnil nerovné zacházení.

Pokud jde o projednávanou věc, předkládající soud uvádí, že všichni zastupující učitelé mají stejné povinnosti ve vztahu k žákům a stejné povinnosti v oblasti vzdělávání jako učitelé v pracovním poměru na dobu neurčitou, bez ohledu na typ zastupování, který je jim přiznán, a že všichni jsou přijímáni na základě výběru ze seznamů vhodných uchazečů.

Předkládající soud zdůrazňuje, že karta učitele nepředpokládá žádnou souvislost mezi vynaloženými výdaji (které se mohou týkat i vstupů na divadelní a filmová představení) a předmětem výuky učitele, a že ačkoli je definována jako podpora pravidelného vzdělávání a zvyšování odborných dovedností, neexistuje žádná povinnost výdaje vynaložit; v každém případě není nutné, aby byl příspěvek utracen během školního roku, v němž byl poskytnut.

Podle jeho názoru se tedy souvislost s podporou roční výuky jeví jako eventuální a ponechaná na vůli učitele, takže souvislost s roční výukou není opodstatněná. Roční výuka tedy nemůže představovat objektivní důvod ve smyslu ustanovení 4 rámcové dohody.

Předkládající soud rovněž tvrdí, že Tříletý plán nabídky vzdělávání představuje akt školské makro-organizace a souvisí spíše s nabídkou vzdělávání „veřejnosti“ než se vzděláváním učitelů jako takovým. Nezdá se tedy, že by toto ustanovení představovalo objektivní důvod, který by bránil přiznání výhody učitelům vykonávajícím dočasné zástupy.

Plánování výuky je okolností předcházející činnosti učitelů a všichni zastupující učitelé, bez ohledu na typ zástupu, jsou povinni ji respektovat. Všichni zastupující

učitelé bez ohledu na typ zastupování jsou po dobu svého působení členy pedagogické rady.

Předkládající soud tedy zdůrazňuje univerzální účel karty učitele, který by byl diskriminační, pokud by vylučoval zastupování v podstatě na základě délky úvazku. Někdy se navíc zástupy, v různých kategoriích, časově překrývají a jediný rozdíl mezi nimi je tvořen důvodem, který je základem přidělení různých úvazků, aniž by vykonávaná činnost měla nějaký význam.

Konečně předkládající soud, na podporu svého vylíčení, odkazuje na článek 15 nařízení vlády s mocí zákona č. 69/2023, podle něhož je přidělení karty učitele omezeno na učitele zastupující neobsazená místa. Z toho a *contrario* vyplývá, že souvislost s roční výukou není rozhodujícím kritériem.